

Retshjælp kan ikke gives til sigtede eller tiltalte i offentlige straffesager, aktivt erhvervsdrivendes sager af overvejende erhvervsmæssig karakter, sager om gældssanering samt sager, der angår eller er under behandling ved en forvaltningsmyndighed, såfremt det må antages, at vejledning og bistand i fornødent omfang gives af myndigheden (den såkaldte negativliste, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3). Der kan dog gives retshjælp til klage over en forvaltningsmyndigheds afgørelse, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 4.

Offentlig retshjælp ved advokater kan som nævnt alene gives til personer, der opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces.

3.1.3. Justitsministeriet giver i medfør af retsplejelovens § 128, stk. 5, tilskud til retshjælpskontorer. Justitsministeriets bevilling til tilskud til retshjælpskontorer udgør for finansåret 2005 8,9 mio. kr.

Justitsministeriet har siden 1979 administreret retsplejelovens § 128, stk. 5, efter de retningslinjer, der blev foreslået i beretning af 13. december 1978 fra Justitsministeriets arbejdsgruppe om statstilskud til juridiske retshjælpsinstitutioner. Ifølge disse retningslinjer, der er optrykt i betænkning nr. 1113/1987 side 89-91, kan der gives tilskud til retshjælpskontorer, der opfylder følgende betingelser:

1. Retshjælpens vedtægter skal forelægges for Justitsministeriet.
2. Retshjælpen skal være ledet af en fagligt kvalificeret person.
3. Retshjælpens regnskab og budget skal være udarbejdet på tilstrækkelig måde. Der kan stilles krav om revision.
4. Rådgivningen skal mindst omfatte de sagsområder, der er omfattet af den almindelige retshjælp ved advokater.
5. Bistanden i den enkelte sag skal som udgangspunkt mindst have samme omfang som den rådgivning, der ydes under retshjælpsordningen ved advokater. Der vil dog også kunne ydes tilskud til institutioner, der alene yder en mundtlig rådgivning.
6. Rådgivningen skal som minimum være mulig for alle, der opfylder de økonomiske betingelser for retshjælp ved advokater.
7. Retshjælpen skal ydes af rådgivere, der er tilstrækkeligt kvalificerede.
8. Rådgivningen skal være vederlagsfri for klienten. Der kan dog opkræves et honorar, som ikke overstiger det beløb, der opkræves i forbindelse med behandlingen af forbrugersager i Forbrugerklagenævnet.

9. Institutionen skal normalt have åbent mindst én gang om ugen, så vidt muligt både i nogle dagtimer og i nogle aftentimer.

Støtte kan ifølge retningslinjerne gives til dækning af:

1. Rimelig leje af lokaler eller anskaffelse af lokaler i øvrigt.
2. Et rimeligt honorar af lederen af institutionen og rådgiverne. Honoraret skal som udgangspunkt fastsættes på timebasis.
3. Rimelig løn til kontorpersonale.
4. Rimelige kontorholdsudgifter og eventuelt udgifter til uddannelse af rådgivere.
5. Rimelige udgifter til oplysningsvirksomhed.

Tilskud gives ifølge retningslinjerne på følgende vilkår:

1. Ændringer i vedtægterne og i retshjælpens forhold, der kan have betydning for tilskuddet, skal indberettes løbende til Justitsministeriet.
2. Justitsministeriet skal til enhver tid have adgang til at gennemse regnskaberne, ligesom ministeriet har adgang til i øvrigt at kræve oplysninger fra retshjælpen, der kan have betydning for, om retshjælpen er berettiget til det ydede tilskud.
3. Retshjælpens regnskab skal efter regnskabsårets udgang indsendes til Justitsministeriet til godkendelse.

De retshjælpskontorer, som modtager tilskud, falder i to kategorier: advokatvagter og private retshjælpsinstitutioner.

Der findes cirka 75 advokatvagter, som modtager statstilskud, fordelt rundt omkring i landet, hvortil kommer cirka 25 advokatvagter, som drives uden statstilskud. Advokatvagterne giver retshjælp i form af mundtlig rådgivning ved personlig henvendelse i advokatvagten. Rådgivningen kan gives anonymt og er åben for alle uanset indtægt. Advokaterne modtager ikke honorar, og statstilskuddet går således typisk til annoncering og mindre kontorholdsudgifter, herunder den mest basale litteratur. Der er typisk ikke udgifter til lokaler, da disse normalt stilles vederlagsfrit til rådighed eksempelvis af kommunen eller dommerkontoret.

Der findes cirka 20 private retshjælpsinstitutioner, som modtager statstilskud, i København, Århus, Odense, Esbjerg, Silkeborg, Skive og Kolding. De private retshjælpsinstitutioners rådgivning er typisk noget mere omfattende end advokatvagternes, da der normalt også vil kunne udfærdiges skriftlige henvendelser. Nogle institutioner giver retshjælp ikke alene ved personlig henvendelse, men også ved telefonisk eller skriftlig henvendelse. Enkelte institutioner kan